Félévi gyorsmérleg a határból

Év közepén tartunk, a negyedik ötéves terv első esztendejének hat hónapját tudjuk magunk mögött. Lényeges időszak, hiszen már most megalapozódhat, hogyan is teljesítjük elképzeléseinket, terveinket, egy-egy mezőgazdasági üzem, gyár, s az egész ország. Az elmúlt hónapokra is az volt a jellemző szűkebb pátriánkban, a kisebb-nagyobb problémák ellenére dinamikusan fejlődtek a mezőgazdasági üzemek, s megtettek minden telhetőt a sikeres esztendőért.

Jó termés várható

Megszoktuk már, hogy évről évre növekedjenek a hozamok, egyre tisztességesebb eredményeket érjenek el a közös gazdaságok, jövedelmezőbben, a nemzetközi, hazai piacokhoz igazodva termeljenek. Az eddigi időszak azt bizonyítja, az idén sem lesz ez másképp. A növények állapota jó, nemcsak a kalászosok, hanem a kapások is egyöntetűen, jobb terméssel fizetnek majd, mint az elmúlt esztendőben. Az állattenyésztésben, különösen a sertésállomány fejlődésében mutatkoznak kedvező jelenségek. Ezek alapján nyilvánvaló, hogy a nemzeti jövedelemhez intenzívebben járulnak hozzá a mezőgazdasági üzemek.

Tanulságos út volt a szövetkezeti mozgalom megalakulásától napjainkig, történelmileg rövid szakasz, rövid idő, mégis nagy eredményekkel, ország-világ elismerésével. Különösen a beruházások, a termelőeszközök gyors fejlődése a szembetűnő. Nemcsak azért, mert esztendőről esztendőre ütemesen nőnek a beruházások, 1970-ben például tizenöt százalékkal ruháztunk be többet az országban, mint 1969-ben, s az idén 900 milliárdos a beruházási előirányzat, hanem azért is, mert mindez a változás történelmileg és társadalmilag szinte szinkronban van a körülmények, a táj és az ember változásával. Az év első felében a tervezett ütemet meghaladták a beruházások. A mezőgazdaságban is ez a helyzet. Az országgyűlés legutóbbi ülésszakán Fock elvtárs hangsúlyozta is, hogy kedvezőtlen jelenség; sok nagy beruházásnak az üteme nem éri el a kívánalmakat, és egy-egy üzem, vagy létesítmény átadása elhúzódik. Ez mindenképpen káros és kedvezőtlen, ezen mindenképpen változtatni kell. Hasonló tünetekkel Csongrád megyében és a szegedi járásban is találkozhatunk. Nemcsak a beruházás megvalósításáról van itt szó, hanem egyben arról is, hogy a termelés ütemét megváltoztatja; nem mindegy egy-egy gazdaközösségben, mikor kezd termelni a több millió forint értékű beruházás.

Korszerűsödő gazdaságok

Napjaink egyik égető problémája — szintén az országgyűlésen hangzott el Kurucz Márton, megyénk országgyűlési képviselőjének felszólalásában — a modern, szakosított sertéstelepek, sertésgyárak, -kombinátok építése, termelése. Hatalmas összegekbe kerülnek ezek, sok év eltelik, amíg az építési, fenntartási költséget „behozzák". A legfontosabb, hogy az eddigi gyakorlat, tervezés és építés gyakorlata nem törekedett arra, hogy ne csak betonból, vasból, hanem más jellegű, olcsóbb, és többrendeltetésű épületeket is tervezzenek, gyártsanak. Ehhez mindjárt kapcsolódik a termelésbe lépő sertéskomplexumok üzemeltetése, takarmánnyal, takarmánytáppal való ellátása.

Milliárdos beruházások

Az utóbbi években Csongrád megyében nagyarányú fejlődés bontakozott ki, amit bizonyít az is, a termelőszövetkezetekben a tervezett 1,1 milliárd forintos beruházás helyett 2,9 milliárdot használtak fel. A mezőgazdaság szocialista szektorában összesen 3,8 milliárd forint értékű új létesítmény készült el. Vagyis a korszerű nagyüzemi gazdálkodás műszaki, technikai alapját, feltételeit teremtették meg. Tervek szerint a negyedik ötéves tervben 18—20 százalékkal nő a megye mezőgazdasági bruttótermelése. A közös gazdaságokban különösen az állattenyésztés fejlődik jól, az élelmiszeripar az élelmiszeripari kapacitás bővül. A meglevő területeket hatékonyabban használják fel, a legrosszabb minőségű szántókon termelésiág-változás lesz, erdőket telepítenek, s nagy legelőket alakítanak ki. A kukoricatermesztést 30—35 százalékkal növelik, amit szükségszerűen megkövetel a sertésgyárak üzemeltetése.

A mezőgazdaság struktúrája változik. Ebben a változó világban megtalálja helyét a dolgozó ember. Egyre inkább nő a felelőssége, s egyre több szellemi energiát, tőkét követel a munkája. Nem ritka már az 1 millió forintnál értékesebb gép egy-egy szövetkezetben, állami gazdaságban, s a nagy értékű tenyészegyedek, ezekkel bánni felelősség. A paraszti munka régen elveszítette manufakturális jellegét, a nagyüzemekben egyre inkább a szakosodás, a tudás dominál. Egyre több fiatal, szakember szükséges, annál inkább, mert az elkövetkezendő esztendőkben mintegy 20 százalékkal csökken a mezőgazdaságban dolgozók aránya.

Növekvő igények

A változó környezetben az ember, s igénye, ízlése is változik. Nem is olyan régen az aratásnak, az új kenyérnek legendái, szép hagyományai voltak, különböző megmaradt szokások adnak hírt egy-egy nagy aratási ünnepről. Elmúlt. Ma már az aratás egy-egy üzemben 30—40 ember gondja. Akad olyan állami gazdaság, szövetkezet, ahol tízen se tudnak kaszálni. Az életkörülmények, a társadalmi viszonyok, a tervszerű fejlődés napról napra módosítja a fogyasztói és étkezési szokásokat is. Nő az igény a biológialag értékesebb élelmiszerek iránt, eltolódik a finomabb, értékesebb táplálékok, gyümölcsök felé. Ezért ma már legtöbb helyen aratás idején nemcsak mindennapi kenyerünk betakarítását értik, hanem azt a nagyüzemi folyamatot, amikor a termék a földekről betakarítódik, eljut a fogyasztó asztalához; a búza, a kenyér, a különböző gyümölcsök, húsfélék.

Minden nyárnak, minden évszaknak, minden évnek ez az értelme. A termék, az értékek betakarítása. S a terveknek is. Jól terveztünk, eddig jól munkálkodtunk. Az első fél év nyara reménykeltő. Így lesz a továbbiakban is.

Sz. Lukács Imre

Új intézet Szegeden

A korszerű és célszerű városfűtést segíti

A városi tanácsháza mögött, meglehetősen szerény körülmények között új intézmény, az Energiagazdasági Intézet szegedi csoportja dolgozik. A Nehézipari Minisztérium irányítása alá tartozó kollektíva fontos cél elérése érdekében látott munkához Szegeden: a megyében megtalált termál- és gázenergia gazdaságos felhasználását, az egészséges városfűtés megvalósítását kívánja előmozdítani.

A tervezőgárda, valamint a kisegítő személyzet kis létszámú. Ennek ellenére már érdekes eredményre jutott: olyan tanulmányterveket dolgozott ki, amelyek a szegedi gázprogramot tekintve rendkívül figyelemreméltóak. Dávid Mihály kirendeltségvezető és Novák Jenő irányító-tervező elmondotta, hogy az ingatlankezelő vállalat kérésére megvizsgálják a Belváros néhány központi helyén működő intézmény fűtését, s ennek során megállapították — bebizonyították —, hogy fűtési rendszerük bizony nem célszerű. Például a belvárosi lakóépületek fűtése nincs energetikailag összehangolva, ezért megoldásuk nem a leggazdaságosabb. Egymás mellett épültek és épülnek külön-külön, önálló kazánházak a volt László-bazár épületében, a Lenin körút 38. alatt, a Centrum áruházban, a Károlyi utca 2. számú tömbben, a városi tanács épületében. Ezeket, az egymáshoz igen közel fekvő épületeket például egy közös kazánházból lenne érdemes fűteni, s ezzel jelentős mennyiségű költséget, energiát takaríthatnának meg.

Az Energiagazdasági Intézet a tanulmányterveket ingyen készíti, s ha azokat a megrendelők elfogadják, a részletesebb munkáért számítanak tervezési díjat. Ezt az intézet sajátos, némileg hatósági jellege teszi lehetővé. Mivel saját költségre dolgoznak, kizárólag egyetlen szempontot vesznek figyelembe munkájukban, s ez, hogy a népgazdaság, a felhasználók és a megrendelők szempontjainak legcélszerűbb fűtésrendszereket tervezzék.

Az adott lehetőségek, a jó földgázlelőhelyek közelében, mint például Szegeden, ezért javasolja az intézet az úgynevezett tömbösítéses módszert; azt, hogy ne kis kapacitású, különálló kazánokat építsenek a városban az új háztömbökhöz, vagy a régi, de rekonstrukció előtt álló épületekhez, hanem központi kazánokat. Javaslatuk azért is megszívlelendő, mert a nagyobb kazánoknál jobban lehet a megfelelő szűrőberendezéseket alkalmazni; a központi kazánokkal előnyösebben lehet fűteni, kisebb lesz a légszennyeződés. Elképzeléseik szerint egy ilyen rekonstrukcióhoz — az Arany János utcában — előnyösebb tömbkazánházat építeni a bíróság, a színház, az építőipari technikum fűtéséhez, mint külön egyedi kazánokat.

A szegedi csoport munkája iránt nagy az érdeklődés, a tervezők máris helyszűkével küszködnek. Dávid Mihály elmondotta, hogy létszámukat szeretnék megkétszerezni, bővíteni helyiségeiket, ez azonban egyelőre különböző akadályokba ütközik. Remélik, hogy a helyiséggond megoldódik, és 1972 végére befejezhetik a kirendeltség fejlesztését.

M. I.

Tovább bővül a konzervek választéka

A nyár derekához, a befőzés idejéhez érkezve, Mayer János, a Konzervipari Vállalatok Trösztjének kereskedelmi igazgatója arról tájékoztatott: „mit főz be az ipar, a raktárakat mivel tölti fel, mit várhatunk a télre?"

Az idén 16 százalékkal több konzervet készítenek a gyárak, mint tavaly.

Gondokról, bosszúságokról is szólt az igazgató. Az ipar felkészült az üdülési, az idegenforgalmi szezonra, de a kereskedelem nem vásárolja ezeket az ételkonzerveket olyan mértékben, mint amelyről még a télen jelzéseket adott. A választék növelésére a belkereskedelem külföldi konzerveket importál, ami helyes. Viszont érthetetlen, hogy

olyan készítményeket is importálnak, amelyekből nemcsak hogy bőségesen áll a raktárakban rendelkezésre,

hanem a mezőgazdasági üzemek is gondokkal küzdenek, hogyan tudják ezeket a gyümölcsöket értékesíteni.

A sok újfajta cikk közül, amelyek hamarosan megjelennek az üzletekben, néhány: korhely-, szárazbableves, sült kacsa rizzsel, sült csirke, kacsapörkölt, rizses kacsa, tarhonyás csirke- és kacsapörkölt.

Ősi kutya-e a puli?

A legnépszerűbb magyar kutyafaj, a puli, eredetéről sok téves elképzelés él. A múlt század végén megindult mentési akció, amelyben Herman Ottó munkássága nyomán elsősorban Buzzi Géza Félix jeleskedett, eredményesnek bizonyult.

Herman Ottó fedezte fel a szembetűnő hasonlóságot a mi kutyafajtánk és a tibeti pásztorkutya között. Sőt azt is megállapította, hogy még az elnevezés is azonos, a Himalája környékén élő ebet ugyancsak pulinak emlegetik. Ez a szó az ottani lakosság nyelvén „űzve terelést" jelent. Az első ilyen fajta kutya csak 1904-ben egy angol hegymászó expedíció utazása révén került Európába, s innen kapta kissé romantikus „tibet-terrier" elnevezését. A kutatások aztán megállapították, hogy a magyar puli is valahonnan a Távol-Keletről került hozzánk, s a honfoglaló magyarokkal együtt érkezett a Kárpát-medencébe, s nem is volt feladatuk más, mint Ázsiában maradt „rokonaiknak": a terelés és az állathajtás. Az úgynevezett „munkapuli" azonban az emberi életmód változásával lassan-lassan eltűnt. A XVIII. században a merinójuhok megjelenésével megérkeztek az uszkárok, spiccek, s bizony csorba esett a fajtiszta puli nemzetség családfáján... Manapság nagyon ritka az olyan juhász, amelyik valódi fajtiszta pulival dolgozik, legfeljebb Bugac mellett, Kecskemét és Kiskunfélegyháza környékén bukkanhatunk az ősi példányok hiteles utódaira. Az azonban kétségtelen, a túlélt pulikat most a legnagyobb veszély- és elkényelmesedés, az „elvárosiasodás" fenyegeti.

NAPI KISLEXIKON

a gondozóintézetekről

Az egészségügyi hálózat egyik legfontosabb intézményrendszere a gondozóintézeteké. Maga a gondozási módszer megelőző tevékenység, hiszen célja, hogy felkutassa a betegeket, sőt felvilágosításával óvja a nem betegek egészségét, élet- és munkakörülményeinek javításához ad tanácsokat.

Szakrendelések?

A gondozóintézet olyan egészségügyi járóbeteg-intézmény, amely a területéhez tartozó lakosságot, annak csoportjait rendszeres, folyamatos egészségügyi ellenőrzésben, ellátásban részesíti. A szakrendelések hivatottak a betegnek és szükség esetén családjának és környezetének gondozását végezni.

Az orvosi lexikon szerint az első gondozóintézetet A. Calmette francia orvos létesítette 1898-ban, Lille városában, tbc-s betegek gyógyítására. Nálunk eddig a gondozást elsősorban a népbetegségek (tbc, nemibetegségek, rák, elmebetegségek, trachoma) elleni harcban vezették be, a jövő feladata lesz egyes idült betegségekben szenvedők (szív- és érrendszeri betegek, mozgásszervi, anyagcsere- és fekélybetegek) gondozása szervezett formában.

Csak betegeknek?

Az elsődleges feladat a betegek felkutatása, nyilvántartásba vétele, gyógykezelésük ellenőrzése, szükség esetén gondoskodás kórházi elhelyezésükről. De az egészségesek több csoportjának gondozása is szükséges az úgynevezett tanácsadókban, életkoruk (csecsemő, gyermek, serdülő, öreg) állapotuk (terhes), vagy életmódjuk (sportoló) miatt szükséges az állandó orvosi felügyelet. Ismeretes még, hogy a foglalkozásuk, munkakörük miatt veszélynek (szilikózis, ólomártalom stb.) kitett dolgozók gondozása is szervezett formában történik.

Szervezete?

A gondozóintézetek, egészségügyi tanácsadók szervezetileg a tanácsi egészségügyi apparátushoz tartoznak, és vagy önállóan vagy pedig a rendelőintézet egyik osztályaként működnek.

Merényletek a levegőben és a földön

14. Terrorszervezet az akció mögött

Az argentínai diplomatarablási történet 1970 tavaszának a világsajtóban részletesen tárgyalt eseménye volt. Húsvét vasárnapjának estéjén Pivovarov, Buenos Airesben dolgozó szovjet diplomata feleségével és három gyermekével együtt éppen egy kirándulásról tért haza. Amikor a diplomata kiszállt az autóból, hogy kinyissa a lakása mellett levő garázs ajtaját, egy már régóta lesben álló csoport géppisztolyokat szegezett rá és a fal mellé állította. Egy másik merénylőcsoport a diplomata feleségét és gyermekeit parancsolta ki a kocsiból és őket egy másik kerítés mellett, arccal fal felé fordítva őrizte addig, amíg Pivovarovot fegyverrel kényszerítették egy hirtelen felbukkanó kocsiba.

A diplomata felesége kiáltozni kezdett. A szovjet konzulátus szomszédságában levő egyik dél-amerikai diplomáciai épület előtt posztoló rendőr felemelte fegyverét és a nagy sebességgel haladó autóra lőtt. A rendőr golyója ugyancsak súrolta a kocsit, de a lövöldözésre megélénkült az esti utca és néhány háztömbbel arrébb sikerült feltartóztatni az emberrablókat — legalábbis azt a csoportot, amely az autóban ült —, letartóztatták.

A Szovjetunió kormánya természetesen erélyes hangú jegyzékben tiltakozott Argentína kormányánál a merénylet miatt. Buenos Airesből rendkívül gyorsan megérkezett a válasz: a kormány hivatalosan sajnálkozását fejezte ki az ügyben.

Csakhogy nem sokkal később különös dolgok derültek ki a diplomata elrablásával kapcsolatban. Kitudódott, hogy azoknak a sajtójelentéseknek volt igaza, amelyek már a támadás másnapján megírták, hogy az emberrablási kísérlet mögött a Movimiento Argentino Organizado nevű fasiszta terrorszervezet áll. (Ez a társaság félig legálisan toborozza tagjait, vezető szerepet játszik minden demokráciaellenes, kommunistaellenes, szovjetellenes fellépésben, és a haladó sajtó többször annak a gyanújának adott kifejezést, hogy tagjai között magas állású hivatalos személyiségek is vannak.)

Egy ideig el lehetett hallgatni a letartóztatottak neveit. Amikor azonban neves közéleti személyiségek tiltakoztak a hallgatás ellen, nyilvánosságra hozták a letartóztatottak adatait és kiderült, hogy egyikük neve Carlos Beningo Buena, foglalkozása rendőrtiszt. Más forrásokból a sajtó azt is nyilvánosságra hozta, hogy a támadásnál a merénylők olyan fegyvereket használtak, amelyek részben a rendőrség, részben az argentin kémelhárítás raktáraiban találhatók. Pontosan egy héttel ennek a leleplezésnek a nyilvánosságra kerülése után, korára, valamint megrendült egészségi állapotára való tekintettel lemondott Eduardo Senorans, az argentin kémszolgálat vezetője. (Senorans még nem töltötte be ötvenedik életévét és a támadás napjáig aktív sportoló volt.)

Az, hogy éppen a Pivovarov elleni merényletet említjük, elsőnek természetesen nem terelheti el a figyelmet arról, hogy bár korábban a legtöbb diplomaták elleni erőszakos fellépés (gyilkossági kísérlet, gyilkosság, elrablás, vagy elrablási kísérlet) kiszemelt áldozata a Szovjetunió vagy más szocialista ország diplomatája volt, az utóbbi esztendőkben a hasonló esetek többségében tőkés országok képviselői szolgáltak célpontul az ilyen merényletekhez.

Sőt, különlegesen érdekes az a tény, hogy 1969-ben és 1970-ben több amerikai nagykövetség, követség és konzulátus vezetője vagy beosztottja volt a célpont, a különösen Latin-Amerikában elszaporodó merényletsorozatok kapcsán.

Van abban valami ironikus, hogy amikor a már többször is említett bécsi egyezmény jogi előkészítése folyt, a legkülönbözőbb fórumokon éppen az Egyesült Államok képviselői kísérelték meg a végtelenségig elhúzni, sőt esetleg megakadályozni a diplomáciai mentességet végre jogérvényes nemzetközi egyezményben szavatoló szerződés létrehozását.

És hogy a történelmi fintor teljes legyen, említsük meg, hogy a végül is elfogadott bécsi szerződést megszavazta ugyan az Egyesült Államok, de mind a mai napig elmulasztották ratifikálni azt...

(Következik: Levél a színhelyen)